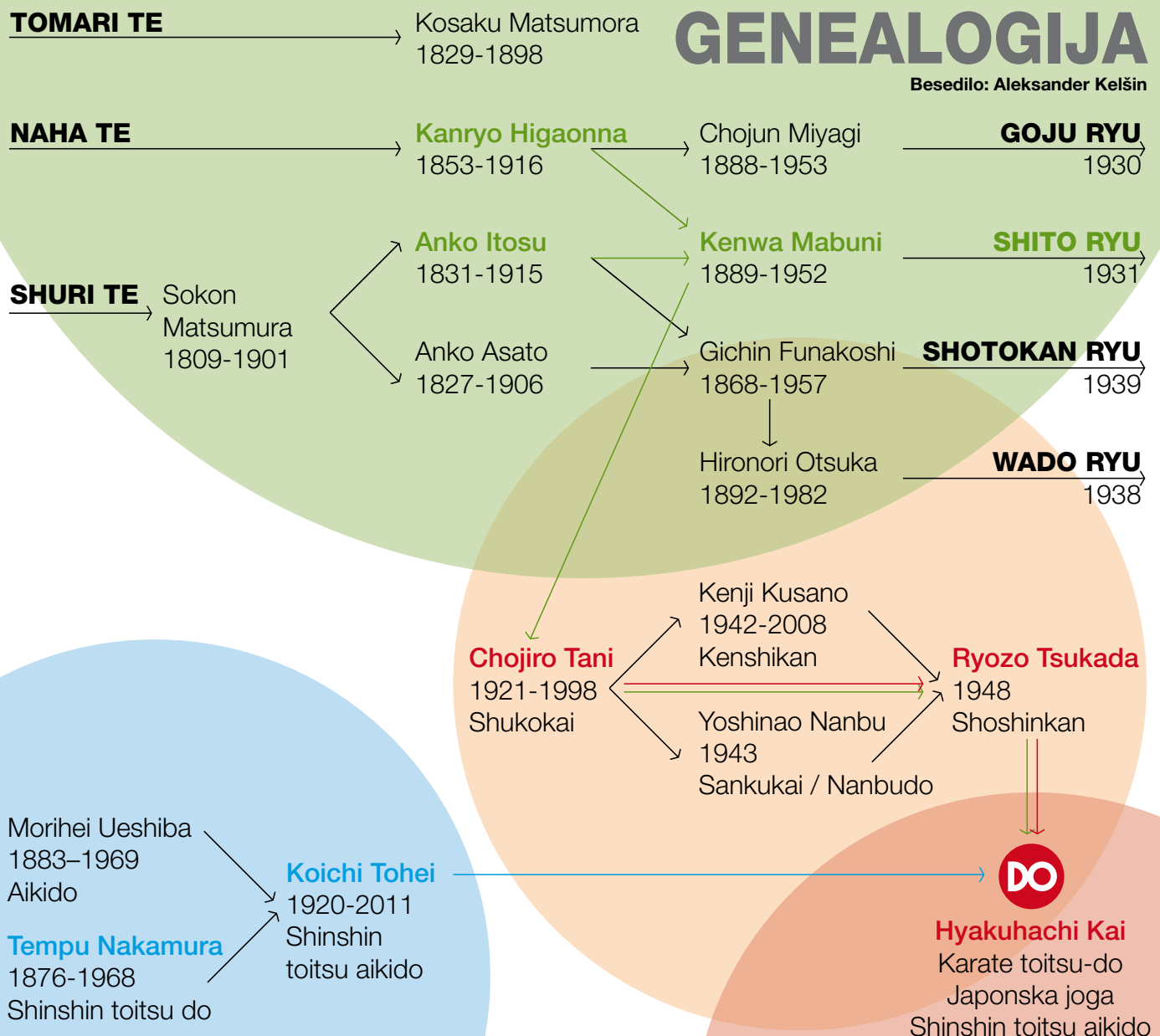

Na fotografiji: Trdnjava Shuri, Okinava, 1938

GENEALOGIJA

Besedilo: Aleksander Kelšin

Karate-do je prepotoval več stoletij daleč, da se je iz sistemov urjenja goloroke obrambe v krutih fevdalnih časih daleč na Vzhodu razvil v metodo samospoznanja in samorazvoja na poti borilne veščine. Karate-do, pot prazne roke, je danes predvsem oblika splošne telesne in umske rekreacije, metoda ohranjanja zdravja in vitalnosti ter sredstvo duhovnega razvoja.

Za njegovega praočeta velja indijski budistični menih **Bodhidharma**, ki je deloval v 6. stoletju na Kitajskem. Znan je predvsem po tem, da je tja prinesel zen (chan) budizem. Najpomembnejše obdobje Bodhidharmovega dela je čas, ki ga je preživel v samostanu Shaolin ob poučevanju tamkajšnjih menihov. Poleg meditacije je učil tudi veščine za akumulacijo in cirkulacijo življenjske energije (qigong) ter sistematiziral vadbo borilnih veščin, čemur je nadel ime shi pa lo han sho. S tem je močno vplival na nadaljnji razvoj borilnih veščin v vzhodni Aziji (kung fu).

Sicer za zibelko karate-doja velja otok Okinava, ki je največji iz otočja Rjukju. Tam so v 15. stoletju prepovedali oboroževanje, dobro stoletje kasneje pa se je zgodila še invazija močnega klana z juga Japonske. Oboje je služilo kot motivacija lokalnemu prebivalstvu za perfekcijo sposobnosti golorokega bojevanja, kar je postopoma vodilo v razvoj veščine te - roka. Ta je bila spričo trgovskih stikov in kulturne izmenjave sprva zelo pod vplivom predvsem kitajskih borilnih sistemov, pri čemer naj bi imel največji vpliv stil belega žerjava iz province Fujian. Na Okinavi so se v mestih **Naha**, **Shuri** in **Tomari** posledično razvila pomembna središča veščine te, kjer so se razvili stili **naha-te**, **shuri-te** in **tomari-te**. Čeprav so si bili izredno podobni, so imeli vsak svoje značilnosti, prednosti in slabosti. So osnova kasnejšemu razvoju stilov, ki so nastajali in se formalizirali v preteklosti in dejansko, a manj formalno, nastajajo še danes. Naha-te je bil bolj defenzivno naravnani stil: osredotočal se je na trdne prijeme, ukrotitev nasprotnika oz. na tehnike, kjer vizualna kontrola nasprotnika ni ključnega pomena. Shuri-te, ki je bil bolj ofenziven, je poudarjal hitre udarce in uničenje nasprotnika; tehnike pa so v glavnem predpostavljale, da nasprotnika dobro vidimo. Tomari-te je bil stranska veja stila shuri-te in se je kasneje z njim tudi ponovno zliil.

Za enega pomembnejših okinavskih mojstrov manj oddaljene zgodovine nedvomno velja **Anko Itosu** (1831 - 1915). Bil je mojster stila shuri-te in je odigral pomembno vlogo pri vpeljavi karateja v okinavski šolski sistem. Je tudi avtor Pinan kat, ki jih je zasnoval na osnovi daljše kate kitajskega boksa. Pinan kate so tudi danes osnova izobraževalnega programa v večini slogov karate-doja.

Pomembno mesto v zgodovini razvoja okinavskega karateja zaseda tudi mojster **Kanryo Higaonna** (1853-1915) iz Nahe, predstavnik stila naha-te. V kitajskem boksu se je šolal tudi neposredno na Kitajskem ter na Okinavo prinesel več novih form oz. kat. Naha-te se je za razliko od shuri-teja zelo malo oddaljil od kitajskega načina. Mojster Higaonna je za ime veščine pričel uporabljati izraz tode oz. karate, ki je v zapisu s prvotnima pismenkama pomenil "kitajska roka". (S kasnejšim prehodom na Japonsko se je zapis besede karate spremenil, tako da pomeni "prazna roka".)

Za naše zgodovinsko ozadje je najpomembnejši mojster **Kenwa Mabuni**, ki se je rodil leta 1889 v mestu Shuri na Okinavi. V otroštvu se je pričel uriti v stilu okinavskega karateja shuri-te pri mojstru Itosuju, kasneje pa se je učil še stila naha-te pri mojstru Higaonni. Bil je eden

prvih okinavskih mojstrov, ki je okinavski karate ponesel na Japonsko. Večkrat jo je obiskal v letih od 1917 do 1928, leta 1929 pa se je za stalno preselil v Osako in v njenem območju odprl več dojav. Metodo, ki jo je poučeval, je v spomin na svoja učitelja poimenoval shito ryu, pri čemer je v imenu uporabil prvi dve pismenki priimka svojih okinavskih učiteljev. Izdal je več knjig o karateju, sistematiziral metode poučevanja in karate približal širšemu občestvu. Mojster Mabuni je umrl v Osaki leta 1952. Za seboj je pustil več dobrih mojstrov karateja, med katerimi najvidnejše mesto nedvomno zaseda **Chojiro Tani** (1920 - 1998). Ti so poskrbeli, da shito ryu karate s svojimi številnimi izpeljankami danes velja za enega najbolj razširjenih stilov.

Po prehodu na Japonsko je karate počasi postjal dostopen tudi širši publiki in postopoma se ga je ponovno vedno bolj povezovalo s koncepti kultivacije življenjske energije (Ki) in filozofskimi vprašanji o temeljih človekovega bivanja v tej pojavnosti. Karate v tej obliki je KARATE-DO, pot prazne roke, ki prerašča vprašanja fizičnega obračunavanja s sočlovekom in razkriva univerzalno bistvo ohranjanja telesnega, čustvenega in duševnega miru v dualni pojavnosti, ki nam je dana kot naš svet.

Besedilo: Aleksander Kelšin